

нических комплексов на основе селектования полидименсиональных параметров функциональных систем // Научный вестник строительного. Вып.25. – Харьков: ХДТУБА, ХОТБ АБУ, 2004. – С.17-42.

4.Пермяков С.И., Мельникова И.В., Маркаев Р.Ю. Методика оценки комфортности микроклимата помещений жилых и общественных зданий // Жилищное строительство. – 1986. – №8. – С.24-26.

5.Муса Салех Шагин. Особенности моделирования процесса формирования архитектурной среды гостиничных комплексов в странах Ближнего Востока // Коммунальное хозяйство городов: Науч.-техн. сб. Вып.53. – К.: Техніка, 2004. – С.294-298.

Получено 30.03.2005

УДК 338.48

К.В.КОНСТАНТИНОВА

Харківська державна академія культури

ТУРИСТИЧНА ІНДУСТРІЯ ЯК ВИД ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ І СКЛАДОВА ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Розглядається характеристика туристичної діяльності та її вплив на економіку України. Аналізуються позитивні тенденції розвитку туризму в Україні та їх вплив на ВВП України. Необхідно розглянути основні принципи розвитку як іноземного, так і внутрішнього туризму на сучасному етапі, враховуючи проблеми розвитку даної галузі, та перспективи використання інфраструктури туризму в Україні.

Сучасна туристична індустрія – одна з найбільш швидко прогресуючих галузей світового господарства і розглядається як самостійний вид економічної діяльності, і як міжгалузевий комплекс.

Багато підприємств і організацій беруть участь в обслуговуванні туристів, отримуючи при цьому значні прибутки, що дозволяє говорити про туризм як про галузь бізнесу. Комерційна спрямованість діяльності туристичних підприємств, глибокий аналіз багатьох аспектів, пов'язаних із залученням і обслуговуванням туристів, – від планування і підготовки маршрутів до будівництва спеціалізованих комплексів, від роботи з клієнтами до розвитку інфраструктури окремих регіонів – дозволяє віднести туризм до сучасної індустрії відпочинку, лікування, розваг, бізнесу [1].

Сьогодні туризм став явищем, яке увійшло у повсякденне життя майже третини населення планети. Більше того, на початку ХХІ ст. туризм за обсягами доходу справедливо посів третє місце серед провідних галузей світової економіки. За результатами 2001 р., туристична галузь утворила 12% світового внутрішнього продукту і поглинула більше 11% витрат споживачів.

Як показує аналіз останніх досліджень і публікацій з даної проблематики [1-6], можна стверджувати, що прогнози щодо позитивних тенденцій розвитку туризму в кінці ХХ ст. та на початку ХХІ ст. в Україні виправдалися. Протягом 2001 р. зареєстровано 11,9 млн. відві-

дань України іноземцями (річний приріст становить 6,2%), у тому числі 5,8 млн. туристичних поїздок (приріст 31,8%) та 5,6 млн. одноденних поїздок (зменшення на 17,7%).

У порівнянні з 2000 р. у мотивації в'їзду іноземних громадян до України в 2001 р. відбулися структурні зміни, причиною яких було значне зростання (+57%, або 1,5 млн. осіб) приватних туристичних поїздок одночасно з різким падінням обсягів транзиту (-54%, або 2,6 млн. осіб). Порівняно з 2000 р. транзитний потік з Росії скоротився у 2,9, з Білорусії – у 6,2, з Вірменії у 4,9, з Грузії у 5,6 рази.

Іноземні відвідувачі залишили близько 2,5 млрд. дол. протягом свого перебування в Україні у 2001 р.

Громадяни України в 2001 р. здійснили 15,6 млн. закордонних поїздок (приріст склав 16,4%), у тому числі 9,4 млн. туристичних (приріст 8,0 %), решта – одноденні відвідання [3, 4].

Так само, як і для багатьох європейських країн, де найбільш потужними є туристичні потоки між сусідніми державами, для України сукупна частка туристичного обміну з Росією, Білоруссю та Молдовою протягом останніх років коливається біля 65% в загальних обсягах туристичних потоків. Крім цього, сусідні країни забезпечують потужні потоки одноденних відвідувачів.

Поїздки по сусідніх державах і надалі будуть значно переважати в структурі міжнародного туризму [6].

Щодо внутрішнього туризму, слід зазначити продовження активної діяльності у 2001 р. туристичних підприємств таких регіонів, як АР Крим, м. Київ, м. Севастополь, Одеська, Донецька, Львівська, Харківська області.

Біля 6,9 млн. населення України здійснили різноманітні подорожі рідним краєм. Близько 16,0 млн. відвідувачів зареєстровано музеями України та більше 1,8 млн. екскурсантів на рахунок туристичних агентств [2].

Розрахований за методикою ВТО сукупний обсяг реалізації товарів та послуг різних галузей економіки, що забезпечують задоволення споживчих потреб іноземних та внутрішніх відвідувачів України, склав в 2001 р. 20,9 млрд. грн., або 3,9 млрд. дол. (табл.1).

За 2001 р. туристичні підприємства, готелі та санаторно-курортні заклади України, загальною кількістю 7214 одиниць, реалізували власних послуг на суму близько 3 млрд. грн., що дорівнює 1,5% у ВВП України та 3,3% по статті „Виробництво послуг”. Приріст сукупного обсягу реалізації в порівнянні з попереднім роком становив 30%.

В структурі платіжного балансу України 2001 р., за підрахунками НБУ, експорт послуг по статті „Подорожі” становив 10%, імпорт –

15%.

Таблиця 1 – Обсяг наданих в Україні туристичних послуг та суміжних послуг, розрахований за методикою ВТО

Показники	1997р.	1998р.	1999р.	2000р.	2001р.
Млрд. грн.	8,0	8,4	16,0	18,5	20,9
Млрд. дол.	3,7	3,8	3,2	3,4	3,9
<i>Довідкові показники :</i>					
Всього іноземців в'їхало в Україну, млн. чол.	14,7	12,0	11,0	11,7	11,9
Всього громадян України виїхало за кордон, млн. чол.	14,7	12,6	12,3	14,2	15,6
Зовнішньоторговельний обіг України, млрд. дол. США	37,5	32,5	28,1	33,2	36,7
Приріст до попереднього року, %	10,19	- 13,9	- 12,2	9,44	12,18

В період з 1997 по 2001 рр. кількість відвідувань України іноземними громадянами збільшилась у 2,2 рази, в тому числі кількість іноземних туристів зросла на 38%. За цей самий період у платіжному балансі України частка експорту послуг по статті „Подорожі” зросла з 7 до 10%.

Основні статистичні показники розвитку туристичної галузі України за 2001 р. свідчать про продовження росту активності туристичної діяльності, початок якого припадає на 2000 р. (табл.2). Загальний обсяг туристичних потоків перевищив рівень 2000 р. на 12%. Структура потоків за видами туризму також змінювалась протягом цього часу. Якщо в 1997 р. частка внутрішніх туристичних потоків була найменшою (24%), то в 2001 р. вона зросла до 31%, а частки виїзного туризму та в'їзного потоків скоротились, хоча перевага залишилась на боці виїзного туризму (44% в 1997 р. і 43% в 2001 р.). Частка в'їзного потоку в 2001 р. (26%) менша за частку в піковому 1997 р. (32%), але абсолютний приріст на 31,8% чисельності іноземних туристів є найбільшим за останні чотири роки [3, 4].

Таким чином, найбільше зростання у 2001 р. порівняно до 2000 р. вперше спостерігалось саме в обсягах в'їзного туризму, а обсяги виїзного та внутрішнього туризму зросли на 8 і 5% відповідно.

З іншого боку, у 2001 р. лише обсяг внутрішнього туризму перевищив на 21% рівень найбільш активного 1997 р., у той час як обсяги інших видів туризму також зростали, але ще не досягли максимальних значень п'ятирічної давності.

Останнім часом впливають на структуру туристичних потоків зміни у візовій політиці як сусідніх держав, так і України.

Таблиця 2 – Основні статистичні показники розвитку туристичної галузі в 1997-2001рр.

Показники	1997р.	1998р.	1999р.	2000р.	2001р.
Кількість туристів, які в'їхали в Україну, млн. осіб	7,6	6,2	4,2	4,4	5,8
Кількість туристів, які виїхали з України, млн. осіб	10,5	8,6	7,4	8,7	9,4
Кількість внутрішніх туристів, млн. осіб	5,7	5,7	6,4	6,6	6,9
Загальний обсяг туристичних потоків, млн. осіб	23,8	20,5	18,0	19,7	22,1
Приріст до попереднього року, %	10,19	- 13,9	- 12,2	9,44	12,18

Заохочуючи іноземців до відвідання, Україна поступово спрощує візові формальності. Натомість західні сусідні держави, такі як Чехія, Словаччина, Болгарія, Угорщина, вже запровадили візовий режим в'їзду для українців. Внаслідок цього туристичний потік в цих напрямках значно скоротився з 2002 р. Наслідком цього стане перерозподіл частки виїзного потоку на користь внутрішнього туризму.

Але незважаючи на запровадженний візовий режим та ускладнення візових формальностей, у виїзному туризмі України, обсяги якого збільшились за 2001 р. на 8,7%, простежуються певні закономірності та тенденції.

Найпотужніші потоки виїзду українських громадян, як і раніше, зареєстровані в напрямках до сусідніх держав. Це є очевидно закономірністю, яка проявляється як у туристичних поїздках, так і в одноденних відвідуваннях, лівову частку яких складають транзитні поїздки [5].

Можна стверджувати, що туризм в Україні може і повинен стати сферою реалізації ринкових механізмів, джерелом поповнення державного та місцевих бюджетів, засобом загальнодоступного і повноцінного відпочинку, а також ознайомлення з історико-культурною спадщиною нашої держави.

Економічна діяльність у галузі туризму полягає в забезпеченні ефективного використання наявної та створення нової матеріально-технічної бази туризму, збільшенні валютних надходжень до бюджету держави, зайнятості населення, задоволенні його різноманітних потреб, розвитку внутрішнього та іноземного туризму.

1. Гаврилишин І.П. Туризм України : проблеми і перспективи. – К., 1994. – 350 с.
2. Кифяк В.Ф. Організація туристичної діяльності в Україні. – Чернівці, 2003. – 300 с.
3. Туризм в Україні: Статистичний бюлетень. – К., 2001. – 125 с.
4. Туризм в Україні : Статистичний бюлетень. – К., 2002. – 136 с.

5.Цибух В.И. Перспективы развития национальной туристической индустрии // Гостиничный и ресторанный бизнес. – 2001. – № 4. – С.14-16.

6.Школа І.М., Григорків В.С. Розвиток міжнародного туризму в Україні. – Чернівці, 1997. – 335с.

Отримано 30.03.2005

УДК 378.145

Г.Ф.СКАЛА, Н.П.ПАН, кандидаты техн. наук

Харьковская национальная академия городского хозяйства

Р.Г.СКАЛА

АБ «Факториал», г.Харьков

Г.В.ЧОРНОМОРДЕНКО

Киевский национальный университета строительства и архитектуры

МАТЕМАТИЧЕСКОЕ МОДЕЛИРОВАНИЕ В ПРОГРАММАХ ИЗУЧЕНИЯ ЭКОНОМИЧЕСКИХ НАУК О СТРУКТУРАХ И ЭКОНОМИКЕ СТРОИТЕЛЬНЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ

Рассматриваются актуальные вопросы повышения образовательного уровня высших учебных заведений. Определяются направления совершенствования программ изучения дисциплин экономических наук. Современная динамика развития информационно-вычислительных технологий обуславливает слияние их с науками, изучающими подвижки социума, экономики. Показана возможность аппроксимации этих процессов математическими моделями.

Актуальность работы обуславливается тем, что современное состояние экономики Украины требует безотлагательного решения множества конкретных задач. Среди них много таких, решение которых не требует специальных, глубоких исследований. Зачастую такие задачи практического уровня могут быть решены использованием профессионального потенциала «специалиста». Это направление достаточно глубоко изучено и проработано многими учёными.

Реализация вышесказанного, на наш взгляд, заключается в пополнении общего запаса профессиональных знаний прикладными аппаратами, позволяющими решать практические задачи с минимальными затратами времени, с высокой степенью корректности и достаточной точностью числовых значений. Всё это выполняется с использованием технологий, базирующихся на использовании средств вычислительной техники и соответствующего программного обеспечения. Современное состояние поддержек информационно-вычислительных технологий позволяет в подавляющем большинстве случаев не разрабатывать программное обеспечение, а применять уже имеющееся для решения задач по разработанной для конкретной задачи модели. В числе программных средств, позволяющих решать прикладные задачи экономики, наиболее распространёнными являются «Офисные прило-